

Aanwezigen: 42 bewoners en 1 journalist
Rijkswaterstaat: Hans van Wanrooij en Wim van Hengel
Gemeente: Wethouder Heleen Weijers, Perry van Doorn en Jill van Weersch

Intro Rijkswaterstaat:

Rijkswaterstaat (RWS) geeft een korte toelichting op de geschiedenis van het retentiegebied Lateraal Kanaal West, noordelijk bekken (LKW Noord). Het huidige retentiegebied heeft altijd al deel uitgemaakt van het waterbergend rivierbed: bij hoogwater is het gebied altijd ingestroomd. Door de aanleg van het retentiegebied stroomt het gebied wel later in, en dus ook minder vaak.

Op initiatief van de gemeente Leudal zijn gemeente en RWS sinds maart 2021 in gesprek over de zorgen van de bewoners en de gemeente over de hoogwateroverlast.

Vragen die gesteld zijn door de bewoners aan Rijkswaterstaat.

Vraag:

Hoe kan het zijn dat het retentiebekken in Beegden niet is volgelopen? Overal wordt er een dijk aangelegd en wordt er van alles geregeld in de hele Provincie. Waarom maakt Rijkswaterstaat geen sluis? Ook de dijkverlaging in Roermond zorgt voor problemen.

Antwoord Rijkswaterstaat:

Het retentiegebied Lateraalkanaal West, Zuidelijk bekken is in juli 2021 deels volgelopen. De mate van vollopen van de beide retentiegebieden Noord en Zuid verschilt per hoogwater. De retentiegebieden Lateraalkanaal West, Zuid en Noord, zijn ontworpen op een situatie waarbij een gemiddelde hoogwatergolf optreedt. Omdat het hoogwater van 2021 qua golfvorm zeer sterk afweek van het gemiddelde, reageren de retentiegebieden ook anders. Evaluatie heeft uitgewezen dat de retentiegebieden in de zomer van 2021 naar verwachting hebben gefunctioneerd, en voor een waterstandsval van 10-15 cm gezorgd hebben op de Maas van Roermond tot Venlo.

Er zijn in Nederland in het kader van de hoogwaterveiligheid twee redenen om eventueel een gebied te beschermen tegen hoogwater als gevolg van een hoge waterstand van een buitenwater: de kans op slachtoffers en substantiële economische schade.

Horn en Haelen liggen op/tegen de z.g. hoge gronden. Vanwege deze hogere ligging is er geen reële kans dat er als gevolg van een extreem hoogwater in de Maas daar slachtoffers zullen vallen. Gezien de omvang van aanwezige bebouwing is bij een hoogwater de schade niet groot genoeg om een specifieke bescherming te rechtvaardigen.

Het project 'Verlagen dam Lateraalkanaal' leidt tot een zeer aanzienlijke waterstandsverlaging bij hoge afvoeren en daarmee tot een kostenreductie bij versterking en aanleg van keringen bij Roermond. Maar leidt in het Lateraalkanaal en het LKW Noord bekken mogelijk tot een waterstandstoename.

In het kader van de Waterwet is de initiatiefnemer (gemeente Roermond) van een project verplicht om negatieve effecten op de waterstand te minimaliseren, en eventuele schade bij derden te voorkomen of compenseren. Rijkswaterstaat ziet als bevoegd gezag toe op naleving van de regels.

Opmerking bewoner:

Door vernieuwingen langs de Maas krijgt Buggenum problemen. Als het retentiebekken in Horn volloopt dan kan door de druk het water niet weg.

Antwoord Rijkswaterstaat:

Ik snap deze vraag niet, en kan er dus geen antwoord op geven

Opmerking bewoner:

Een stuw bouwen in de dijk zou een oplossing kunnen zijn.

Hier past het antwoord of er een beweegbare/instelbare inlaat nodig is of een verbetering brengt in de situatie verwijzend naar Lob van Gennep studie en discussie over wie deze dan gaat bedienen.

Vraag:

In 2006 zijn er afspraken gemaakt met Rijkswaterstaat, de Gemeente Leudal en Waterschappen m.b.t. de waterveiligheid van de bewoners en zij hebben aangegeven medeverantwoordelijk te zijn. De vraag is, zijn wij voldoende beschermd volgens de Landelijke norm? En hoe kan het zijn dat er pas in 2021 gesprekken zijn? Hoe gaan deze 3 partijen deze waterveiligheid waarborgen?

Antwoord Rijkswaterstaat:

Tijdens een bestuurlijk overleg op 3 mei 2006 is op basis van de 'gezamenlijke verantwoordelijkheid inzake de bescherming van onze burgers tegen het hoge water van de Maas' afgesproken dat Rijkswaterstaat, project de Maaswerken, zorg draagt voor het voldoen aan de landelijke norm van het beschermingsniveau in 2012/2015. Dit heeft betrekking op het gereedkomen van de dijken benedenstrooms van Horn, niet op Horn. Zoals eerder al aangegeven is er voor Horn geen aanleiding tot specifieke maatregelen voor de waterveiligheid.

Rijkswaterstaat is niet verantwoordelijk voor de voortgang van de dijkverhogingen langs de Maas. Dat is de verantwoordelijkheid van het Waterschap. De voorbereiding en uitvoering van dijkverhogingen is een proces van vele jaren.

In het overleg van 3 mei 2006 is ook afgesproken dat Rijkswaterstaat de demontabele blokken in eigendom overneemt van de gemeente. Deze afspraak is uit coulance gemaakt in de context dat deze blokken later zouden kunnen worden gebruikt bij het op definitieve hoogte brengen van de inlaatconstructie van het retentiebekken. De demontabele kering speelt geen rol in het kader van de waterveiligheid, maar heeft als doel om lokaal de (schade door) wateroverlast te beperken. Rijkswaterstaat heeft zich aan deze afspraak gehouden.

Vraag:

Wat heeft Rijkswaterstaat gedaan? Zijn zij de afspraken nagekomen met de andere 2 partijen?

Antwoord Rijkswaterstaat:

Rijkswaterstaat draagt zorg voor de veilige afvoer van het water bij hoge afvoeren. Het retentiegebied speelt daarbij een belangrijke rol. Zoals eerder aangegeven is er geen reden om een hoogwaterkering bij Horn aan te leggen.

De huizen aan de Kemp liggen buitendijks. Daar zijn burgers zelf verantwoordelijk voor het zoveel mogelijk voorkomen van schade door wateroverlast. Onder strikte voorwaarden kan een beroep worden gedaan op de Wet Tegemoetkoming Schade bij Rampen (Wts) uit 1998.

Opmerking bewoner:

Maar hierdoor loopt bij ons de retentiebekken niet vol en loopt alles over. Het lijkt alsof andere gemeenten net wat harder op de trommel hebben geslagen dan Leudal.

Vraag:

Wat verwachten jullie van de ons vanavond na aanleiding van het verhaal wat u tot nu toe heeft verteld. Hier komen jullie niet mee weg. Jullie zeggen gewoon: "jullie wonen in een retentiebekken". Iets wat jullie besloten hebben.

Antwoord Rijkswaterstaat:

Tussen 1996 en 2001 waren er plannen om langs de kern van Horn een dijk te maken en er was toen veel bezwaar tegen vanuit de bewoners. Uiteindelijk is er toen voor gekozen geen kering langs de Kemp aan te leggen.

Volgens de huidige veiligheidsfilosofie (zie boven) komt het gebied niet in aanmerking voor bescherming door een dijk.

U woont buitendijks en bent daar zelf verantwoordelijk voor het zoveel mogelijk voorkomen van schade.

Opmerking bewoner:

Dus wij worden nu afgerekend op een beslissing die vele jaren geleden gemaakt is door bewoners, die er wellicht nu niet eens bij zijn.

Opmerking Gemeente:

Toen der tijd waren de bewoners tegen het bouwen van een dijk. Waarschijnlijk is er toen niet duidelijk vermeld dat het niet 100% bescherming zou geven. Dit zijn toen blokken geworden. Als de eindhoogte bereikt wordt, dan hebben deze blokken geen nut meer. In 2021 heeft de Gemeente

een zandwal en blokken geplaatst omdat we de mensen wilde beschermen. Tevens heeft de Gemeente meermaals geprobeerd om in contact te blijven met Rijkswaterstaat en hebben hier ook dezelfde vragen gesteld als U.

Opmerking bewoner:

Door Rijkswaterstaat werd aangegeven dat het gebruik van het retentiebekken van Horn zal toenemen. Maar ook dat Horn pas als laatste aan de beurt is wat betreft het nemen van maatregelen.

Antwoord Rijkswaterstaat:

Door klimaatverandering zullen er naar verwachting vaker hoogwaters voorkomen, en zal het retentiegebied vaker instromen.

Voor het ophogen van de inlaatdrempel zijn we afhankelijk van de voortgang van het dijkversterkingsprogramma van het waterschap.

Pas nadat alle kwetsbare keringen langs de Maas definitief op hoogte zijn gebracht, kan ook de inlaatconstructie worden verhoogd omdat het retentiebekken anders zijn functie niet optimaal zou vervullen (beperken waterstanden van de te beschermen gebieden stroomafwaarts van het retentiebekken).

'Horn als laatste aan de beurt' is niet aan de orde omdat er (zoals bovenstaand al uitgelegd) vanuit waterveiligheid geen reden is voor een specifieke bescherming van Horn.

Opmerking Gemeente:

Gedeeltelijke maatregelen zijn getroffen, maar er moet wel gekeken worden of de hoogte op dit moment nog realistisch/meest effectief is en of de drempel nu al gedeeltelijk opgehoogd zou moeten worden. In dat geval is Horn wellicht beter beschermd.

Vraag:

Waterschappen moeten de waterkeringen onderhouden. Onderhoudt Rijkswaterstaat dan ook de dam en de dijken?

Antwoord Rijkswaterstaat:

Rijkswaterstaat moet zorg dragen dat de dijken en dammen waarvoor ze als beheerder verantwoordelijk voor is ook geïnspecteerd en onderhouden worden.

Opmerking bewoner

Toen der tijd is er door de 3 partijen besloten om legio blokken te plaatsen in de retentiebekken. De legio blokken zouden bescherming moeten bieden, maar toen ze werden overgedragen aan de Waterschappen, gaven die aan dat deze niet aan de eisen voldeden en niet voldoende werkten. Tot nu toe is er nog geen nieuwe oplossing bedacht. Verder is er nooit onderhoud geweest want de Legio blokken zouden niet werken volgens de Waterschappen. Er is toen ook gesproken over een muur, maar tot nu toe is er nog niemand met een nieuwe oplossing gekomen. Als we met vragen komen dan wijst de Gemeente naar Rijkswaterstaat en Rijkswaterstaat naar de Gemeente. Alleen de oud-bewoners zijn toen er tijd geïnformeerd en die nieuwe bewoners hebben niet kunnen meebeslissen. Wij hebben er blind op vertrouwd dat de legio blokken zouden worden. Ik vind dat jullie 3 partijen moeten komen tot een oplossing.

Opmerking bewoner:

Ook de communicatie liet te wensen over.

Antwoord Gemeente:

De communicatie kon inderdaad beter. Daar zijn wij ons ook bewust van. De communicatie die wij in ons Hoogwaterplan hebben opgenomen is daarom verbeterd en veel functioneler.

Opmerking bewoner:

Het zou mooi zijn als wij als bewoners mee mochten denken in het communicatieplan. Dit is ons toen ook verteld.

Vraag:

Hoe zit het met de compensatie? Liggen deze vragen nu op de plank?

Antwoord Gemeente:

Wij zijn als Gemeente aansprakelijk gesteld, echter dit duurt langer dan verwacht.

Opmerking bewoner:

Vraag eigenlijk aan de bewoners is dus om alle bezwaren bij elkaar te leggen en de bezwaren te gaan indienen? Eigenlijk wordt er gezegd: "zoek het maar uit, jullie lopen toch onderwater dus maak maar bezwaar tegen alle ontwikkelingen langs de maas".

Antwoord Gemeente:

De Gemeente staat niet aan de lat, maar nemen wel de verantwoordelijkheid omdat ze willen dat de bewoners van Horn droge voeten hebben.

Vraag van bewoner aan Rijkswaterstaat:

Bent u daar verantwoordelijk voor?

Antwoord RWS:

Voor de werking van het retentiebekken? Ja. Voor het behouden van de droge voeten? Nee.

Vraag:

Mogen wij zelf maatregelen treffen?

Antwoord Gemeente:

Het betreft een juridisch winterbed, een zogenaamde gele zone. Je mag wel bouwen zonder vergunning, maar na 1996 ben je daar zelf verantwoordelijk voor.

Vraag:

Dus eigenlijk hoeven we van Rijkswaterstaat niets te verwachten?

Antwoord Rijkswaterstaat:

Klopt.

Opmerking bewoner:

Conclusie is dus, dikke vette pech. We zijn aangewezen op de goedheid van de Gemeente?

Vraag:

Nu is er een deel van de schade vergoed, maar wat als er nog een overstroming komt, dan neem ik aan dat wij geen 2^e vergoeding meer krijgen?

Antwoord Rijkswaterstaat:

De Wet Tegemoetkoming Schade bij Rampen geldt ook een volgende keer.

Vraag:

Is er voorheen nooit onderhoud gepleegd. Is daardoor schade ontstaan?

Antwoord Rijkswaterstaat:

Er lopen meerdere onafhankelijke onderzoeken naar het functioneren van het retentiebekken Noord die allemaal in samenhang moeten worden beoordeeld alvorens er een wijziging gemaakt gaat worden.

Vraag:

Hoe snel is het water weg in de huidige situatie?

Antwoord Rijkswaterstaat:

Dat hangt er van af hoe snel het water in het Lateraalkanaal en de Maas zakt nadat de hoogwatergolf is gepasseerd.